

สภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดีย

The problem of social violence in social media of the youth

วีรศักดิ์ นาชัยดี¹ และ มาลีณี นาคใหญ่^{2*}
(Virasak Nachaidee¹ and Malinee Nakyai^{2*})

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Lecturers of Communication Arts, Faculty of Management Science,
Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand
^{2*}อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
(Lecturers of Business Computer, Faculty of Management Science ,
Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand
*Corresponding Author.: malinee@webmail.npru.ac.th

Article history:

Received 15 January 2024

Revised 20 June 2024

Accepted 24 June 2024

SIMILARITY INDEX = 3.28 %

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดีย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการใช้การสนทนากลุ่ม ที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกันกับการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 10 คน และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน โดยการใช้การพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดียประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ (1) การรับรู้ความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย เยาวชนพบเห็นการนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงจำนวนมาก ทั้งที่เป็นภาพนิ่งมีข้อความบรรยายเสี่ยงประคบ และภาพวิดีโอที่มีการแชร์กันมาก เยาวชนพบเห็นข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย มีลักษณะที่เกิดจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย เกิดจากความก้าวร้าว เกิดจากเรื่องของเพศ และเกิดจากค่านิยม ความเชื่อ (2) รูปแบบการนำเสนอข่าวของสื่อโซเชียลมีเดียที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้ดู มี 5 รูปแบบ ดังนี้ 1.การนำเสนอแบบการนำรูปภาพความรุนแรงและใช้ภาษามารยาทบรรยายเหตุการณ์ 2. รูปแบบคลิปวิดีโอที่ตัดต่อทำเสนอในรูปแบบสลับภาพ 3. การนำคลิปที่แอบถ่ายนำมาโพสต์มีผู้ประกาศข่าวให้ความคิดเห็นประกอบข่าว 4. การนำคลิปเหตุการณ์จริงมานำเสนอพร้อมเรียบเรียงเป็นข้อเขียนข่าว 5. การเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผู้ถ่ายคลิปเป็นผู้เล่าเหตุการณ์อย่างละเอียด (3) ผลกระทบที่เกิดจากการรับรู้ข่าวที่ส่งผลกระทบต่อความรุนแรงของเยาวชน มีผลทางด้านจิตใจทำให้รู้สึกกลัว ระแวง จิตใจหดหู่ เมื่อเห็นข่าว ๆ จนเกิดความเคยชินรู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติ จึงเกิดเป็นพฤติกรรมเลียนแบบ การแก้ปัญหาและป้องกันของเยาวชนจะต้องมีการรับสื่อแบบมีสติ มีวิจารณญาณในการรับสื่อ เสพสื่อให้น้อยลง จัดการตัวเองหันไปทำกิจกรรมอื่นบ้าง

คำสำคัญ: ความรุนแรงทางสังคม สื่อโซเชียลมีเดีย การรับรู้ความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย

ABSTRACT

The purposes of this research are to study the problem of social violence in social media of the youth. This research is qualitative research. The data collections are focus group and in-depth interview in 2 groups which is not the same group as the in-depth interview. It is divided by the 10 students from lower secondary school in samphran District and the 10 students from lower secondary school in Dontum District at Nakhon Pathom Province. The data analysis is analyzed using descriptive analysis.

The results indicated that the problem of social violence in social media of the youth consists of 3 parts: (1) Perception of violence on social media, youth are exposed to a lot of news reporting that contains violent content. It will be a still image, text, audio, and video clips which are highly shared which youth are aware of the violence from the news on social media that is characterized by illegal acts, aggression, sexual violence, values and beliefs. (2) There are 5 forms of news presentation on social media that affect the feelings, thoughts, and behaviors expressed to viewers as follows: 1. Presentation through violent images and language to describe the event, 2. Video clip has been edited and presented in the form of a news scoop, 3. Posting secretly recorded clips and news anchors commenting on the news, 4. Presenting clips of real events and compiling them into news stories, and 5. Narrating events who shot the clip narrated the event in detail. (3) The impact of youth perception of news affecting violence. It has a psychological effect, making one feel afraid, suspicious, and depressed frequently until feeling that it is normal, it becomes an imitation behavior. In problem solving and prevention, youth must receive media with awareness, use discretion in receiving media, consume less media, and manage themselves to turn to other activities.

Keywords: Social violence, Social media, Perception of violence in social media

1. บทนำ

ในยุคดิจิทัลข้อมูลข่าวสารที่เยาวชนได้รับผ่านจากสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ประเภทต่าง ๆ สื่อมีอิทธิพลอย่างมากต่อเยาวชน โดยสื่อเหล่านั้นอาจมีประโยชน์และโทษ ความรุนแรงในสังคมส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลจากสื่อ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ นั้น มีอิทธิพลต่อความเชื่อ ค่านิยม ส่งผลต่อพฤติกรรมของเยาวชนในสังคม การนำเสนอข่าวสารในบางครั้ง ทำให้เกิดความสับสน วุ่นวายในสังคม โดยเฉพาะวัยรุ่นมีปัญหาชีวิตต่าง ๆ มากมาย ทั้งความขัดแย้ง ความเครียด การเกลียดชัง จนเกิดความรุนแรงของเยาวชนในสังคม

ปัจจุบันสังคมไทยมีปัญหาความรุนแรงอยู่จำนวนมาก ในคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศในปี 2562 มีจำนวน 20,842 คน เป็นนักเรียนและนักศึกษา จำนวน 6,427 คน คิดเป็นร้อยละ 30.84 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวนถึง 12,104 คน คิดเป็นร้อยละ 58.04 (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2563) และคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ จังหวัดนครปฐมในปี 2562 จำนวน 572 คน (สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครปฐม, 2563) และซึ่งเป็นปัญหาทวีความรุนแรงมากขึ้นและอยู่กับสังคมไทยมายาวนาน เช่น ปัญหาความรุนแรงของเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันปัญหาความรุนแรงของเยาวชนเป็นปัญหาที่ดูเหมือนจะไม่มีทางแก้ไขได้ ถึงแม้จะมีหน่วยงานต่าง ๆ จะยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือโดยการรณรงค์ลดการรุนแรงในสังคม แต่ปัญหาความรุนแรงของเยาวชนกลับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดียในจังหวัดนครปฐม เพื่อสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกัน แก้ไข และลดพฤติกรรมความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดียที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดีย

2. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดความรุนแรงทางสังคม (Labelling theory)

ชาอีเตอร์ เกศา (2558) ให้ความหมายไว้ว่า ความรุนแรง คือการกระทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย และความทุกข์ต่อทางจิตใจ หรือการกระทำทางเพศ

องค์การอนามัยโลก (The World Health Organization: WHO) (2002) ให้ความหมาย ความรุนแรงไว้ว่า การกระทำที่มีเจตนาที่แสดงออกทางร่างกาย การบังคับ ชูเชื้อ การแสดงอำนาจต่อ ผู้อื่นกลุ่มบุคคล หรือชุมชน เพื่อก่อให้เกิดการบาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจ เสียชีวิต

องค์การอนามัยโลก (The World Health Organization: WHO) ได้แบ่งความรุนแรงออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ความรุนแรงต่อตนเอง (Self-directed violence) หมายถึง ลักษณะความรุนแรงที่เกิดจากการกระทำต่อตนเอง แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ การฆ่าตัวตาย และการทำร้ายตนเอง

2. ความรุนแรงต่อบุคคลอื่น (Interpersonal violence) หมายถึง เกิดจากความรุนแรงที่กระทำโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ ความรุนแรงภายในครอบครัว และความรุนแรงในชุมชน

3. ความรุนแรงในสังคม (Collective violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำเป็นกลุ่มบุคคล แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่ ความรุนแรงระดับสังคม ความรุนแรงระดับการเมือง และความรุนแรงทางเศรษฐกิจ

สรุปได้ว่า ความรุนแรงคือการกระทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ ความรุนแรงมักเป็นการที่ผู้กระทำใช้อำนาจหรือมีกำลังที่เหนือกว่า ความรุนแรงมีหลายประเภท เช่น ความรุนแรงต่อตนเอง ความรุนแรงจากการกระทำจากบุคคลอื่น และการกระทำเกิดจากบุคคล

ทฤษฎีการปลูกฝังด้วยสื่อ (Cultivation Theory)

Littlejohn and Foss (2008) ได้อธิบายทฤษฎีการปลูกฝังด้วยสื่อ เป็นทฤษฎีที่เชื่อในอิทธิพลของสื่อ เชื่อว่า สื่อโทรทัศน์ คือตัวที่สร้างกระบวนการสั่งสม (cumulative process) ให้กับความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ จนท้ายที่สุดส่งผลในรูปของพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออก และยิ่งหากมีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน จะยังมีผลต่อการสร้าง การสั่งสมความรู้สึกนึกคิดความเชื่อ และทัศนคติต่อสังคมมากขึ้นด้วย

ความน่าจะเป็นที่ส่งผลให้สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าครอบงำวิถีชีวิตของคนได้มากที่สุดคือ สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ไม่ต้องใช้ทักษะในการเปิดรับมาก เมื่อเทียบกับสื่อมวลชนอื่นๆ และเป็นสื่อที่สามารถเปิดรับได้อย่างเสรี เวลาใดก็ได้ ขณะเดียวกันยังเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงสมาชิกในสังคมได้ทุกกลุ่ม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Mr Dragan Popadic and Dobrinka Kuzmanovic (2013) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ความเสี่ยงและอุบัติการณ์ของความรุนแรงทางดิจิทัลในหมู่นักเรียนในเซอร์เบีย พบว่าเนื้อหาที่เป็นความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย มีดังนี้ ความรุนแรงที่เกิดจากเชิงพาณิชย์ ความรุนแรงที่เกิดจากความก้าวร้าว ความรุนแรงที่เกิดจากเพศ เนื้อหาเกี่ยวกับเพศที่ไม่เหมาะสม และความรุนแรงที่เกิดค่านิยม ความเชื่อ

อาณรรักษ์ เชื้อนแก้ว และอัจฉรา ปันทรานวงศ์ (2562) ได้ศึกษาพื้นที่การแสดงออกต่อข่าวเกี่ยวกับความรุนแรง ในเฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทข่าว พบว่า ผลการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาความรุนแรงเครือข่ายสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทข่าว มีดังนี้ รูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาของสื่อที่น่าคลิกข่าวหรือข่าวมานำเสนอนั้นรูปแบบการนำเสนอข่าวของสื่อโซเชียลมีเดีย รูปแบบการนำรูปภาพความรุนแรง ใช้ภาษามาบรรยาย รูปแบบคลิปวิดีโอที่มีการผลิตขึ้นใหม่ทั้งหมด การนำคลิปที่แอบถ่ายนำมาโพสต์เพื่อให้สังคมรับรู้ การนำคลิปเหตุการณ์จริงมานำเสนอข้อเขียนข่าว และรูปแบบการเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผู้ถ่ายคลิปเป็นผู้เล่าเหตุการณ์

จารุวัจน์ สองเมือง (2560) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคข้อมูลข่าวสารการใช้ความรุนแรงผ่านสื่อดิจิทัลของเด็กและวัยรุ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อแนวทางการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา พบว่าผลกระทบที่ตามมาจากการบริโภคข่าวสารความรุนแรงแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ ผลกระทบต่อตัวเด็กและวัยรุ่น ผลกระทบต่อครอบครัว ผลกระทบต่อสังคม ผลกระทบต่อตัวเด็กและวัยรุ่น เด็กและวัยรุ่นติดอุปกรณ์สื่อดิจิทัล มีโอกาสได้รับข่าวสารความรุนแรงจากสื่อดิจิทัล ซึ่งอาจเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมและนำมาเป็นแบบแผนในการปฏิบัติ ผลกระทบต่อครอบครัว ครอบครัวอาจได้รับผลกระทบโดยตรงจากพฤติกรรมของเด็กและวัยรุ่นในการติดตามข่าวสารความรุนแรง ครอบครัวมีความกังวลต่อพฤติกรรมของเด็กและวัยรุ่นที่เปลี่ยนไป ผลกระทบต่อสังคม ความเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมของเด็กและวัยรุ่นที่อาจจะเกิดความนิยมในการใช้

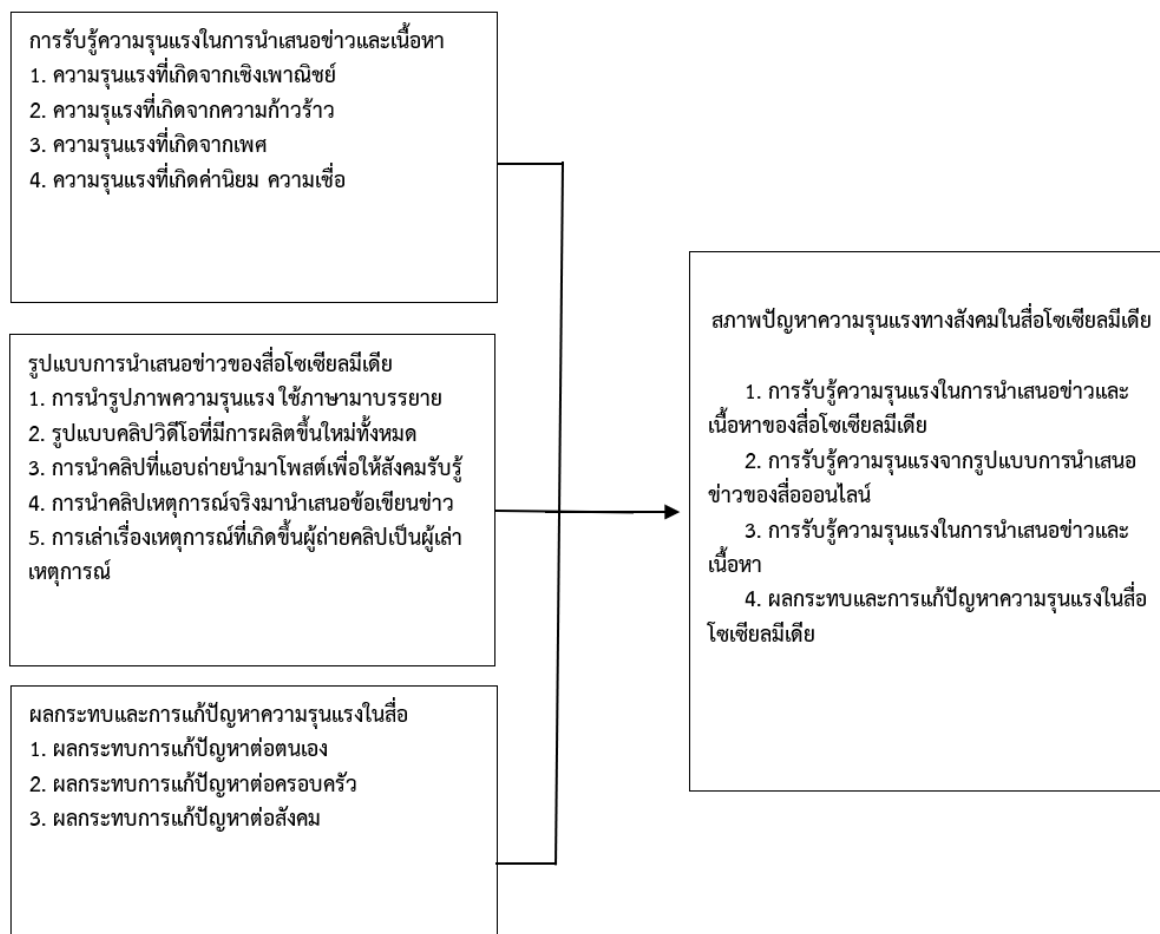
ความรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม เช่น พฤติกรรมความรุนแรงทางด้านวาจา ทางเพศ ทะเลาะวิวาท

ทัศนมินทร์ รัชตธนรัชต์ และณิรณัฐ วงศ์เจริญ (2564) ได้ศึกษาสถานการณ์สื่อและอิทธิของสื่อที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน พบว่า สื่อมีความรุนแรงที่เข้าถึงมาก คือ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ เกมคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สื่อสารมวลชน โดยที่ภาพ เสียงและเนื้อหาของสื่อมีการใช้กลยุทธ์วิธีการสร้างความน่าสนใจ มีการโน้มน้าวจิตใจ การชวนเชื่อ การสร้างความสนใจ เพื่อให้เกิดการติดตามและกระทำตามในรูปแบบต่างๆ

ลอพร ศุภสร (2562) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การเปิดรับข่าวอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของข่าวอาชญากรรม พบว่า เยาวชนที่อายุต่ำกว่า 10 ปี คิดว่าข่าวอาชญากรรมทำให้เกิดเรียนรู้เทคนิควิธีการของการก่ออาชญากรรมรูปแบบต่าง ๆ มากกว่าเยาวชนอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปส่วนเยาวชนที่กระทำผิดคดีพิกอาชญากรรมโดยไม่ได้รับอนุญาต และคดีลักทรัพย์ คิดว่าข่าวอาชญากรรมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และเลียนแบบการกระทำผิด

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว งานวิจัยเรื่องศึกษาสภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดีย ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดความรุนแรงทางสังคม (Labelling theory) ของชาอีเตอร์ เกศา (2558) และองค์การอนามัยโลก (The World Health Organization: WHO) (2002) ทฤษฎีการปลูกฝังด้วยสื่อ (Cultivation Theory) ของ Littlejohn and Foss (2008) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องสถานการณ์สื่อและอิทธิของสื่อที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนของทัศนมินทร์ รัชตธนรัชต์ และณิรณัฐ วงศ์เจริญ (2564) และงานวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี ของลอพร ศุภสร (2562) นำมาอภิปรายผล และเรื่องการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ความเสี่ยงและอุปสรรคของการใช้ความรุนแรงทางดิจิทัลในหมู่นักเรียนในเซอร์เบียของ Mr Dragan Popadic and Dobrinka Kuzmanovic (2013) งานวิจัยเรื่องพื้นที่การแสดงออกต่อข่าวเกี่ยวกับความรุนแรง ในเฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทข่าวของอาชญากรรม เชื้ออันแก้ว และอัจฉรา ปันทรานวงศ์ (2562) และงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมบริโภคข้อมูลข่าวสารการใช้ความรุนแรงผ่านสื่อดิจิทัลของเด็กและวัยรุ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อแนวคิดการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา ของจารุวัจน์ สองเมือง (2560) มาประยุกต์ใช้เพื่อมาเป็นข้อกระทงคำถามในงานวิจัย สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้เสนอเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดียเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูล (key informants)

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบสมัครใจ (Convenient or Volunteer Sampling) ใช้วิธีเข้าถึงข้อมูล คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบ่งเป็น 2 โรงเรียน คือ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกันกับการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการเลือกแบบสมัครใจ (Convenient or Volunteer Sampling) ใช้วิธีเข้าถึงข้อมูล คือ การสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อนำไปสนับสนุนวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาศาภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดียมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structural Interview) ประเด็นคำถาม 1. การรับรู้ความรุนแรงในการนำเสนอข่าวและเนื้อหาความรุนแรงในสื่อโซเชียล ผู้วิจัยใช้ตัวแปรที่ศึกษางานวิจัยของ Mr Dragan Popadic and Dobrinka Kuzmanovic (2013) 2. รูปแบบการนำเสนอข่าวของสื่อโซเชียลมีเดีย ผู้วิจัยใช้ตัวแปรที่ศึกษางานวิจัยของอานูรักซ์ เชื้อนแก้ว และอัจฉรา ปัทมานวนวงศ์ (2562) 3. ผลกระทบและการแก้ปัญหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดียของเยาวชน ผู้วิจัยใช้ตัวแปรที่ศึกษางานวิจัยของจาร์วัจน์ สองเมือง (2560)

2. แบบคำถามการสนทนากลุ่ม (focus group) ประเด็นคำถาม 1. การรับรู้ความรุนแรงในการนำเสนอข่าวและเนื้อหาความรุนแรงในสื่อโซเชียล ผู้วิจัยใช้ตัวแปรที่ศึกษางานวิจัยของ Mr Dragan Popadic and Dobrinka Kuzmanovic (2013) 2. รูปแบบการนำเสนอข่าวของสื่อโซเชียลมีเดีย ผู้วิจัยใช้ตัวแปรที่ศึกษางานวิจัยของอานูรักซ์ เชื้อนแก้ว และอัจฉรา ปัทมานวนวงศ์ (2562) 3. ผลกระทบและการแก้ปัญหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดียของเยาวชน ผู้วิจัยใช้ตัวแปรที่ศึกษางานวิจัยของจาร์วัจน์ สองเมือง (2560)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาศาภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดีย ผู้วิจัยเข้าถึงและเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ 2 วิธี คือ

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบ่งเป็น 2 โรงเรียน คือ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน

2. การสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อนำไปสนับสนุนวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเข้าถึงข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสรุปเนื้อหาที่ได้รวบรวมมา จึงทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์กับประสบการณ์ สรุปข้อมูลสาระที่สำคัญ พิจารณาความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ที่ปรากฏขึ้น ซึ่งนำข้อมูลจากการรวบรวมทั้ง 2 วิธีนี้ไปสนับสนุนวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อนำมาสร้างข้อสรุป ขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มว่าข้อมูลครบถ้วนที่จะตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้สมบูรณ์หรือไม่

2. จัดทำข้อมูล จัดหมวดหมู่ข้อมูลเพื่อให้ดัชนีนั้นครอบคลุมเนื้อหาในการศึกษาวิจัย

3. สร้างข้อสรุปชั่วคราว โดยนำข้อมูลที่ได้มาจัดแยกเป็นหมวดหมู่มาสร้างความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ตามกรอบทฤษฎี กรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้

4. เชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้เกิดความสมบูรณ์ของเนื้อหาว่าข้อสรุปนั้นสามารถตอบคำถามของงานวิจัยได้หรือไม่

4. ผลการวิจัย

สภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดีย ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ

1. การรับรู้ความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย

เยาวชนพบเห็นการนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงจำนวนมาก จะพบเห็นเป็นภาพนิ่ง ข้อความ บรรยาย เสียง และภาพวิดีโอที่มีลักษณะเป็นคลิปวิดีโอที่มีการแชร์กันมาก ซึ่งเยาวชนจะใช้โทรศัพท์มือถือและ เสพสื่อเป็นเวลานานต่อวัน จะส่งผลต่อพฤติกรรมเลียนแบบความรุนแรงจากสื่อ เยาวชนพบเห็นข่าวที่มีเนื้อหา ความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย มีลักษณะดังนี้ 1. การกระทำที่ผิดกฎหมาย 2. เกิดจากความก้าวร้าว เช่น เนื้อหาก้าวร้าว การเกลียดชัง การกลั่นแกล้ง เป็นต้น 3. เกิดจากเรื่องของเพศ เช่น ลามก อนาจาร 4. เกิดจาก ความค่านิยม ความเชื่อ เช่น การเหยียดผิว เชื้อชาติ ทำร้ายจิตใจ เป็นต้น ทั้ง 4 ลักษณะจะพบเห็นในโซเชียล มีเดียจำนวนมาก และจะส่งผลต่อความรู้สึกด้านจิตใจของผู้เสพสื่อ เนื้อหาความรุนแรงที่เป็นเรื่องใกล้ตัวจะ ส่งผลต่อความรู้สึกอย่างมาก

พฤติกรรมการโพสต์และการกดแชร์ของเยาวชน เหตุผลการโพสต์และการแชร์ของเยาวชน เหตุผลเชิง บวกคือ เพื่อให้คนในสังคมได้รู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จะได้ระวังภัยตนเองและให้มีความรู้จากภัยต่าง ๆ เหตุผล เชิงลบบางครั้งจะไปกระทบจิตใจของผู้ที่มีจิตใจอ่อนไหว เกิดการหวาดกลัว ระแวง จิตใจหดหู่กับเรื่องที่พบเห็น ข้อควรระวังในการการโพสต์และการแชร์ของเยาวชนจะต้องคิดหรือไตร่ตรองถึงผลดีผลเสียก่อนที่จะโพสต์และ กดแชร์

ช่องทางที่รับสื่อความรุนแรงจากการนำเสนอข่าวในสื่อออนไลน์ จะเจอสื่อที่ส่งผลความรุนแรงจะเป็น แบบมีภาพมาแล้วก็เขียนแคปชั่น เสียง และสื่อวิดีโอเป็นเรื่องราวความรุนแรง เยาวชนจะเห็นสื่อที่มีเนื้อหา ความรุนแรงในช่องทาง YouTube, Facebook, twitter และTiktok เพราะเยาวชนจะเข้าถึงช่องทางทางนี้ เป็นส่วนใหญ่และบางครั้งผู้ใช้สื่อจะมีการถ่ายคลิปความรุนแรงเอง มีการส่งต่อหรือแชร์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย

2. รูปแบบความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย

เยาวชนพบเห็นรูปแบบการนำเสนอข่าวแบ่งได้ 5 ประเภท คือ รูปแบบที่ 1 คือ การนำรูปภาพ ความรุนแรง ใช้ถ้อยคำและภาษามารายการเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รูปแบบที่ 2 คือ คลิปวิดีโอที่มีการผลิตขึ้นใหม่ ทั้งหมด โดยนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาตัดต่อทำเสนอในรูปสลับข่าว รูปแบบที่ 3 คือ การนำคลิปที่แอบถ่าย นำมาโพสต์เพื่อให้สังคมรับรู้ ผู้ประกาศข่าวให้ความคิดเห็นประกอบข่าว รูปแบบที่ 4 คือ การนำคลิปเหตุการณ์ จริงมานำเสนอพร้อมเรียบเรียงเป็นข้อเขียนข่าว และรูปแบบที่ 5 คือ การเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผู้ถ่าย คลิปเป็นผู้เล่าเหตุการณ์อย่างละเอียด แต่ละรูปแบบมีผลต่อความรู้สึกของผู้ดู โดยเฉพาะรูปแบบที่ 5 ที่ส่งผล ต่อความรู้สึกอย่างมาก เพราะกับเหมือนกับอยู่ในเหตุการณ์จริง

3. ผลกระทบและการแก้ปัญหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย

ผลกระทบที่เกิดจากการรับรู้ข่าวที่ส่งผลต่อความรุนแรงของเยาวชน เห็นภาพความรุนแรงจะมีความรู้สึก ทางด้านจิตใจ เกิดความกลัว การระแวงสังคม มีจิตใจหดหู่ การแก้ปัญหาและป้องกันของเยาวชนคือ พยายาม เสพสื่อที่ส่งผลถึงความรุนแรงให้น้อยลง พยายามไม่ดูข่าววิดีโอที่มีภาพและเสียงเกี่ยวกับความรุนแรง แค่อ่าน เนื้อข่าวก็เพียงพอแล้ว ดูอย่างมีสติและไตร่ตรองกับการดูข่าวว่าเราทำอะไรอยู่

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดีย มีดังนี้

1. การรับรู้ความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย เยาวชนพบเห็นการนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดียเกือบทุกวันจนเกิดความเคยชิน จะพบเห็นเป็นภาพนิ่ง ข้อความบรรยาย เสียง และภาพวิดีโอ ที่มีการแชร์กันมากจะมีลักษณะเป็นคลิปวิดีโอ จะพบเห็นในช่องทาง YouTube, Facebook, twitter และTiktok เพราะเยาวชนจะเข้าถึงช่องทางนี้เป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนมินทร์ รัชตธนรัชต์ และณิรณ วงศ์เจริญ (2564) ได้ศึกษาสถานการณ์สื่อและอิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน พบว่า เยาวชนจะเข้าถึงสื่อภาพยนตร์ โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ส่วนใหญ่ใช้มากกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน ความรุนแรงที่เกิดจากสื่อลักษณะเป็นภาพ เสียง เนื้อหาความรุนแรง มาจากภาพยนตร์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต สื่อมวลชน

2. เนื้อหาความรุนแรงในการนำเสนอข่าวในสื่อออนไลน์ เยาวชนพบเห็นข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย มีลักษณะดังนี้ 1. การกระทำที่ผิดกฎหมาย 2. เกิดจากความก้าวร้าว เช่น การเกลียดชัง การกลั่นแกล้ง ทำร้ายร่างกายกัน เป็นต้น 3. เกิดจากเรื่องของเพศ เช่น ลามก อนาจาร 4. เกิดจากความค่านิยม ความเชื่อ เช่น การเหยียดผิว เชื้อชาติ ทำร้ายจิตใจ เป็นต้น ทั้ง 4 ลักษณะนี้จะพบเห็นในโซเชียลมีเดียจำนวนมาก และส่งผลต่อจิตใจของผู้เสพสื่อ เนื้อหาความรุนแรงที่เป็นเรื่องใกล้ตัวจะส่งผลต่อความรู้สึกอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mr Dragan Popadic and Dobrinka Kuzmanovic (2013) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ความเสี่ยงและอุบัติการณ์ของความรุนแรงทางดิจิทัลในหมู่นักเรียนในเซอร์เบีย พบว่าเนื้อหาที่เป็นความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย มีดังนี้ ความรุนแรงที่เกิดจากเชิงพาณิชย์ ความรุนแรงที่เกิดจากความก้าวร้าว ความรุนแรงที่เกิดจากเพศ เนื้อหาเกี่ยวกับเพศที่ไม่เหมาะสม และความรุนแรงที่เกิดค่านิยม ความเชื่อ

3.รูปแบบการนำเสนอข่าวของสื่อโซเชียลมีเดียที่ส่งผลถึงความรุนแรง รูปแบบการนำเสนอข่าวของสื่อโซเชียลมีเดีย มีดังนี้ รูปแบบที่ 1. การนำเสนอแบบการนำรูปภาพความรุนแรง ใช้ถ้อยคำและภาษามาบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 2. รูปแบบคลิปวิดีโอที่มีการผลิตขึ้นใหม่ทั้งหมด โดยนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาตัดต่อทำเสนอในรูปสลับข่าว 3. การนำคลิปที่แอบถ่ายนำมาโพสต์เพื่อให้สังคมรับรู้ ผู้ประกาศข่าวให้ความคิดเห็นประกอบข่าว 4. การนำคลิปเหตุการณ์จริงมานำเสนอพร้อมเรียงเรียงเป็นข้อเขียนข่าว 5. การเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผู้ถ่ายคลิปเป็นผู้เล่าเหตุการณ์อย่างละเอียด การนำเสนอข่าวทั้ง 5 รูปแบบส่งผลกระทบต่อความรู้สึก นึกคิด และพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้ดูทั้งสิ้น สอดคล้องกับทฤษฎีการปลูกฝังด้วยสื่อ (Cultivation Theory) เชื่อว่า สื่อโทรทัศน์ หรือสื่อวิดีโอออนไลน์ คือตัวที่สร้างกระบวนการสั่งสม (cumulative process) ให้ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ส่งผลในรูปของพฤติกรรมที่แสดงออกของมนุษย์ และยิ่งหากมีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์หรือสื่อวิดีโอออนไลน์อย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน จะยิ่งมีผลต่อการสร้าง การสั่งสมความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และทัศนคติต่อสังคมมากขึ้นด้วย

4.ผลกระทบและการแก้ปัญหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย ผลกระทบที่เกิดจากการรับรู้ข่าวที่ส่งผลต่อความรุนแรงของเยาวชน มีผลทางด้านจิตใจทำให้รู้สึกกลัว ระวัง จิตใจหดหู่ พอเห็นบ่อย ๆ ครั้งจะเกิดความเคยชิน จนรู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติจึงเกิดเป็นพฤติกรรมเลียนแบบ เห็นวิธีการใช้ความรุนแรงตัวอย่างจากข่าว จนนำไปสู่การสร้างเสริมความรุนแรงในสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของเลอพร ศุภสร (2562) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เยาวชนที่อายุต่ำกว่า 10 ปี คิดว่าข่าวอาชญากรรมทำให้เกิดเรียนรู้เทคนิควิธีการก่ออาชญากรรมรูปแบบต่าง ๆ มากกว่าเยาวชนอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปส่วนเยาวชนที่กระทำผิดคดีพิกอาชญา

ปีนโดยไม่ได้รับอนุญาต และคดีลักทรัพย์ คิดว่าข่าวอาชญากรรมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และเลียนแบบการกระทำผิด

การแก้ปัญหาของเยาวชนในการเสพสื่อที่มีเนื้อหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย ควรจะรับสื่อแบบมีสติ มีวิจารณญาณในการรับสื่อ เสพสื่อให้น้อยลง จัดการตัวเองหันไปทำกิจกรรมอื่นบ้าง เปลี่ยนมาเสพสื่อสร้างสรรค์ การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนเป็นวิธีที่จะป้องกันความรุนแรงได้เป็นอย่างดี คือการแบ่งเวลาให้ความอบอุ่นจากครอบครัว คนในครอบครัวต้องคอยอบรมสั่งสอน ให้คำแนะนำการใช้โซเชียลมีเดียอย่างปลอดภัย ให้มีความรู้เท่าทันสื่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของตฤณห์ โพธิ์รักษา (2565) ได้ศึกษาอิทธิพลของสื่อที่มีผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน พบว่า การป้องกันความก้าวร้าวและความรุนแรงของเด็กเยาวชนคือ สถาบันครอบครัวให้ความรักและความอบอุ่นแก่เยาวชน อบรมสั่งสอน เยาวชนต้องการการสัมผัสพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัย ความผูกพันทางสังคมจะช่วยลดพฤติกรรมความรุนแรงผ่านการบริโภคสื่อ

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีนโยบายนำองค์ความรู้จากงานวิจัยเรื่องนี้ไปต่อยอด เพื่อศึกษาการแก้ปัญหาความรุนแรงในมิติอื่น ๆ
2. ภาครัฐควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้ความรู้เท่าทันสื่อ เพื่อแก้ปัญหาความรุนแรงในโซเชียลมีเดียกับเยาวชน

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในการผลิตสื่อหรือกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ สร้างความตระหนักปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันพึงประสงค์ในการแก้ปัญหาความรุนแรงในโซเชียลมีเดียให้กับเยาวชน
2. งานวิจัยเรื่องนี้ได้ศึกษาสภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม จึงควรขยายผลโดยการศึกษาพื้นที่อื่นเพื่อเปรียบเทียบ ซึ่งอาจทำให้ได้คำตอบที่หลากหลายสอดคล้องหรือแตกต่างกันกับงานวิจัยเรื่องนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ .(2563). **รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2562**. [ออนไลน์].ค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2563, จาก https://www.dcy.go.th/dcy/webnew/upload/news/news_th_20200510134614_1.pdf.
- จารุวัจน์ สองเมือง (2560). พฤติกรรมการบริโภคข้อมูลข่าวสารการใช้ความรุนแรงผ่านสื่อดิจิทัลของเด็ก และวัยรุ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อแนวคิดการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา. **วารสารศาสตร์** 13(2). 74-129.
- ซาอีต๊ะ เกศา (2558). **วัยรุ่นกับความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดตรัง**. [ออนไลน์].ค้นเมื่อ 6 มกราคม 2565 ,จาก <https://core.ac.uk/download/pdf/32431907.pdf>.
- ตฤณห์ โพธิ์รักษา (2565) .อิทธิพลของสื่อที่มีผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของเด็กและเยาวชน.**วารสารรัฐศาสตร์ รอบรู้ และสหการ**.5 (2).97-113.
- ทัศนมินทร์ รัชตธนรัชต์ และณิรณัฐ วงศ์เจริญ (2564). สถานการณ์สื่อและอิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารวิชาการสาธารณสุข**,30 (2) 99-210.
- เลอพร ศุภสร (2562).การเปิดรับข่าวอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี.**วารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์**. 6(2).150-167.
- สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครปฐม.(2563). **สถิติคดี สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครปฐม**. [ออนไลน์].ค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2563, จาก <http://www.nkpt-ju.ago.go.th/index.php/2014-05-01-04-08-20>.
- อานูรักษ์ เชื้อนแก้ว และอัจฉรา ปัทมธนาวงศ์ (2562) .พื้นที่การแสดงออกต่อข่าวเกี่ยวกับความรุนแรงในเฟซบุ๊กแฟนเพจประเททข่าว.**วารสารศาสตร์**.13(2).74-129.
- Mr Dragan Popadic and Dobrinka Kuzmanovic (2013). **Utilization of Digital Technologies, Risks, and Incidence of Digital Violence among Students in Serbia**ummary.[Online]. Retrieved January 5, 2022, from: <https://www.unicef.org/serbia/media/7191/file/Utilisation%20of%20digital%20technologies,%20risks,%20and%20incidence%20of%20digital%20violence.pdf>.
- Stephen W. Littlejohn and Karen A. F. (2008) **Theories of Human Communication**. (9th Ed) Canada: Wadsworth Publishing.
- World Health Organization. (2002). **World Report on Violence and Health**. [Online]. Retrieved February 15, 2022, from: <https://www.who.int/publications/i/item/9241545615>.